

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 13, fra folketingsåret 1998-99 (se Folketingstidende 1998-99, forhandlingerne side 2751 og tillæg A side 1349 og 1350). Beslutningsforslaget har til formål at sikre, at der etableres et offentligt tilsyn med de frie grundskoler. Baggrunden for den oprindelige fremsættelse i folketingsåret 1998-99 var de uheldige omstændigheder i forbindelse med visse skolers overtrædelse af friskoleloven. Erfaringerne blandt andet fra disse episoder viser med al tydelighed, at den »mulighed for et særligt tilsyn«, som friskoleloven foreskriver i særlige tilfælde, langt fra er tilstrækkelig, når problemerne allerede er opstået. Et lovsikret offentligt tilsyn med undervisningen i de frie grundskoler skal have det formål at løse problemerne allerede i opløbet.

Da Folketinget i januar 1999 i Folketingssalen havde debatten om et offentligt tilsyn med undervisningen i de frie grundskoler, fremførte det samlede politiske spektrum, at traditionen med fri- og højskoler »er en værdifuld og typisk dansk tradition, der berettiger til national stolthed«. Bedre kan det vel ikke siges, men siden de livskraftige tanker om at oprette fri- og højskoler, der i forrige århundrede udsprang af ønsket om at forberede eleverne til det danske folkestyre, har samfundet og dermed forudsætningerne for denne tradition ændret sig.

Det fremgår af grundlovens § 76, at »alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen«. Grundloven foreskriver altså undervisningspligt, men ikke skolepligt. Med andre ord har forældrene frihed til at beslutte, om de vil lade deres barn indskrives i folkeskolen, eller om undervisningspligten skal opfyldes på anden måde, herunder om forældrene selv vil varetage undervisningen.

De frie grundskoler er et godt alternativ til folkeskolen, og som sådan er det fuldt berettiget, at de modtager offentligt tilskud til driften. Af ideologiske og

traditionelle årsager findes der ikke et offentligt tilsyn med friskolerne. Modtager en institution tilskud, bør det offentlige efter forslagsstillernes opfattelse have hånd i hænke med, hvad disse tilskud anvendes til. Dette princip gælder imidlertid ikke for friskolerne, som måske er de eneste institutioner, som er undtaget fra dette princip. Hverken Undervisningsministeriet eller kommunalbestyrelsen fører et pædagogisk tilsyn med de frie grundskoler. Tilsynet med skolens almindelige virksomhed varetages i henhold til loven om frie grundskoler af forældrene. Forældrene vælger også en person til at føre tilsyn med elevernes standpunkt i visse fag eller anmoder kommunen om at føre tilsyn. Selv om man må antage, at denne tilsynsførende er i besiddelse af de fornødne færdigheder, så er det for forslagsstillerne uforståeligt, at loven ikke stiller krav til den tilsynsførendes uddannelse. Forslagsstillerne foreslår derfor, at der til hver fri grundskole udpeges en offentlig tilsynsførende, der deltager i skolens bestyrelsesmøder og er ansvarlig for, at skolens undervisning lever op til friskolelovens krav.

Indførelse af et offentligt tilsyn på de frie grundskoler behøver ikke ændre på forældrenes mulighed for at engagere sig i deres børns undervisning og skolegang. Formålet er udelukkende at sikre, at de frie grundskoler, der modtager offentligt tilskud, ligeledes opfylder de indholdsmæssige krav til undervisningen, der stilles i lovgivningen.

Før 1992 foretog Undervisningsministeriet faktisk i et vist omfang skolebesøg med pædagogisk formål på de frie grundskoler. Så tanken om et offentligt tilsyn ligger ikke så fjært endda. Faktisk er der alene tale om at sidestille de frie grundskoler med de frie kostskoler, hvor Undervisningsministeren allerede har såvel det økonomiske som det pædagogiske tilsyn.

Ydermere vil indførelsen af et offentligt tilsyn med undervisningen i de frie grundskoler medføre, at den tilsynsførende myndighed står til rådighed med vejledning og rådgivning i pædagogiske og økonomiske spørgsmål, i det omfang den enkelte skole beder om det. Den mulighed har de frie grundskoler ikke i dag.